Redacțiunea, Administrațiunea și Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare, Tĕrgulŭ Inului Nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ.
Manuscripte nu se retrimitŭ.
Birourile de anunciurĭ:
Brașovŭ, piața mare, Tĕrgulŭ Inului Nr. 30.
Inserate mai primescŭ în Viena R. Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), H. Schalek, Alois Herndel, M. Dukes, A. Oppelik, J. Denneberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Eckstein Bernat: în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Prețulŭ inserțiunilorŭ: o seriă garmond pe o colónă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială.
Reclame pe pagina a III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANULU LVI.

„Gazeta“ ese în fiă-care ḑi
Abonamente pentru Austro-Ungaria.
Pe un anŭ 12 fl., pe șése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe anŭ.
Pentru România și străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 francĭ.
Se prenumĕră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Brașovŭ:
a administrațiune, piața mare, Tĕrgulŭ Inului Nr. 30 etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe șése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulu în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. Atâtŭ abonamentele câtŭ și inserțiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 112. Brașovŭ, Lunĭ-Marțĭ, 25 Mai (6 Iunie) 1893.

Brașovŭ, 24 Mai v.

Statistica emigrărilorŭ dintr'unŭ statŭ se póte privi ca unŭ barometru, care arată gradulŭ de nemulțumire alŭ locuitorilorŭ.

Din nenorocire, acestŭ barometru în monarchia austro-ungară indică unŭ gradŭ de nemulțumire din anŭ în anŭ mai mare. Ca dovadă ne provocămŭ aci la câteva date, citate de însu-șĭ contele Kalnoky, ministrulŭ comunŭ de esterne, cu ocasiunea desbaterilorŭ din subcomisiunea de esterne a delegațiunei ungare. După aceste date, „este faptŭ necontestabilŭ, că în ce privesce emigrările la America nordică, contingentulŭ celŭ mai mare alŭ emigranțilorŭ îlŭ dă Ungaria și după ea Boemia“.

Pentru ce óre tocmai aceste două țĕrĭ dau contingentulŭ celŭ mai mare alŭ emigranțilorŭ?

Rĕspunsulŭ la acéstă întrebare îlŭ vomŭ afla ușorŭ, décă vomŭ avé în vedere nenorocita politică de desnaționalisare a celorŭ doi „frațĭ gemenĭ“ de dincóce și dincolo de Laita, carĭ în nesațulŭ lorŭ de-a devora totŭ ce nu face parte din rassa huno-teutonică, își varsă odiulŭ netoleranței de rassă, dincóce asupra Româniloŭ, Sêrbilorŭ, Slovacilorŭ etc., ér dincolo asupra Cehilorŭ. Aceste suntŭ popórele nenorocite, asupra cărora se revarsă aḑĭ, cu deosebire, efectele politicei de desnaționalisare, care politică, spre rușinea veacului fiă ḑisŭ, în monarchia dualistă a Austro-Ungariei e ridicată aḑĭ la principiu de statŭ.

Ungaria, și după ea Boemia! Aicĭ culmineză lupta de desnaționalisare, aicĭ clocotesce mai alesŭ nemulțumirea popórelorŭ, alŭ căreia gradŭ superlativŭ ni-lŭ arată barometrulŭ atâtŭ de urcatŭ alŭ emigrărilorŭ.

Dér sĕ vedemŭ și câteva detaliurĭ. Contele Kalnoky ne spune. că în cursulŭ anului 1891 au emigratŭ numai în Statele-unite americane: din Ungaria 28.000, din Boemia 3000 de locuitorĭ. Cu unŭ anŭ mai târḑiu, adecă în decursulŭ anului 1892, numĕrulŭ emigranțilorŭ din Ungaria s'a urcatŭ la 32,000, ér din Boemia la 11,000 de locuitorĭ.

Étă dér, că amŭ avutŭ dreptate când amŭ ḑisŭ, că statistica emigranțilorŭ unui statŭ se póte privi ca unŭ barometru alŭ nemulțumirei popórelorŭ. Cifrele de mai susŭ dovedescŭ mai pe susŭ de tótă îndoéla, că cu câtŭ mai mare avêntŭ a luatŭ nemulțumirea naționalităților din aceste două țĕrĭ, cu atâtŭ se urcă și cifra emigranțilorŭ.

Se póte, că „patrioții“ dela stăpânirea acestorŭ țĕrĭ sĕ privéscă cu indiferență la numĕrulŭ crescêndŭ alŭ emigranțilorŭ, căcĭ bine sciu ei, că contingentulŭ acestora nu-lŭ dau nicĭ Maghiarii și nicĭ Germanii austriacĭ, ci-lŭ dau victimele lorŭ, îlŭ dau adecă popórele, carĭ gemŭ sub supremația apăsătóre și tirană a acestorŭ două rasse.

Pentru patria comună însĕ acestŭ lucru nu póte fi indiferentŭ. Ea perde, socotindu-se aci totalitatea provinciilorŭ din monarchiă, peste 70,000 de cetățenĭ la anŭ, carĭ trecŭ numai în America. Décă vomŭ adauge aci și numĕrulŭ celŭ mare alŭ emigranțilorŭ, ce în fiă-care anŭ părăsescŭ patria mamă pentru a-și căuta adăpostŭ în alte țĕrĭ mai fericite, ca de esemplu în România etc., vomŭ ajunge la o cifră, ce trebue sĕ inspire îngrijirĭ serióre orĭ cărui patriotŭ adevĕratŭ.

Décă din Transilvania și Ungaria au emigratŭ în cursulŭ anului trecutŭ numai la America 32,000 de locuitorĭ, atuncĭ în celŭ mai bunŭ casŭ se póte socoti numĕrulŭ totalŭ alŭ emigranțilorŭ dela noi cu 40,000 de locuitorĭ în fiă-care anŭ.

Nu veneticii suntŭ cei ce emigréză, ci locuitorii bâștinași ai țĕrei, carĭ au sângeratŭ, au luptatŭ și prin crâncene rĕsbóie cu inimicii din afară și-au atestatŭ de atâtea-orĭ fidelitatea și iubirea lorŭ de țĕră.

Acești vechĭ și meritațĭ locuitorĭ ai țĕrei suntŭ huiduițĭ astăḑĭ, suntŭ prigonițĭ pentru limba și individualitatea lorŭ națională, și sub presiunea urgiei celorŭ dela putere, se vĕdŭ silițĭ a trece granițele pentru a-și căuta adăpostŭ în țĕrĭ streine, ér moșia strămoșéscă, în care suntŭ ascunse osemintele vitejilorŭ lorŭ străbunĭ, o lasă pradă pe mâna veneticilorŭ perciunațĭ, pe carĭ vitrega nóstră stăpânire îi adăpostesce pe ruinele popórelorŭ nemaghiare.

Și acéstă politică de distrugere se numesce aḑĭ „patriotismŭ!“ A huidui pe adevĕrații patriotĭ și a-i înlocui cu nisce veneticĭ speculanțĭ, carĭ vinŭ aicĭ pentru a espleota țéra, pentru ca la urmă sĕ o părăséscă érășĭ, séu sĕ o vêndă celui ce îi dă mai multŭ: acésta se numesce la noi „patriotismŭ!“

Ce blasfemiă și ce bajocură! Este decĭ o sfântă datoriă pentru orĭ-care patriotŭ adevĕratŭ, ca sĕ lupte din rĕsputerĭ contra celorŭ ce profeséză asemenĭ principii infernalĭ și necurate.

CRONICA POLITICA

— (24) Maiu.

Marele ḑiarŭ francesŭ, fundatŭ de Gambetta, *„Republique Française“*, a publicatŭ ḑilele trecute unŭ remarcabilŭ articulŭ întitulatŭ **„Maghiarii și naționalitățile“**, scrisŭ de energiculŭ apĕrătorŭ alŭ causei române, distinsulŭ publicistŭ francesŭ *Felix Leseur*. După ce autorulŭ spune, ce felŭ de drepturĭ li s'au datŭ naționalitățilorŭ prin constituția dela 1867, impută cu dreptŭ cuvêntŭ guvernelorŭ maghiare și în specialŭ guvernului Weckerle, că legea despre „egala îndreptățire“ din 67 au călcat'o și o calcă în picióre fără nicĭ o frică de Dumneḑeu. Dieta din Budapesta — ḑice d-lŭ Leseur — pentru a grăbi precesulŭ de *desnaționalisare* a Slavilorŭ și Românilorŭ, a votatŭ unŭ proiectŭ de lege, care modifică sistemulŭ de învĕțămêntŭ confesionalŭ din Ungaria, amenințândŭ întrégă esistența și libertatea lui. Dieta a stabilitŭ minimulŭ salariului învĕțătorescŭ așa, încâtŭ confesiunile slavă și română sĕ nu fiă capabile de-alŭ da. Este în acéstă lege unŭ paragrafŭ, care ḑice, că guvernul póte sugruma orĭ-ce tendință „contrară statului“ și totŭ, ce arŭ periclita caracterulŭ și limba (maghiară) statului, orĭ unitatea lui. Pe calea acésta apoi têrgulŭ e liberŭ; guvernulŭ póte proceda după placulŭ sĕu. Panmaghiarii din Budapesta au arma în mână contra naționalitățilorŭ. Ei șĭ-au arogatŭ puterea cu care, după placulŭ lorŭ, potŭ închide orĭ-ce șcólă. Acésta este o nedreptate atâtŭ de monstruósă, încâtŭ apasă pe renumele națiunei maghiare o pată rușinósă vecĭnicŭ neștérsă. Din causa acésta naționalitățile au luatŭ în programulŭ lorŭ politicŭ lozinca renumitului Stratimirovicĭ: „Noi ne luptămŭ contra acelora, carĭ vatĕmă constituția, carĭ nu vréu libertatea decâtŭ pentru ei, ér pe noi ne degradéză la rolulŭ de sclavĭ; carĭ numai pe séma minorității maghiare folosescŭ tesaurulŭ țĕrii câștigatŭ de Slavĭ, Românĭ etc. cu sudorĭ de sânge“. Maghiarii, sfêrșesce publicistulŭ francesŭ, n'au urmatŭ sfaturile lui Franciscŭ Deak, n'au voitŭ sĕ facă patria locuibilă; așadéră *îi va ajunge și pe ei*, în modŭ nenorocitŭ, *sórtea comună a celorŭ apăsațĭ, când va bate óra rĕsbunării neîncungiurabile.*

*

Fóia națională slovacă *„Narodnie Noviny“* dă într'unulŭ din numerii sĕi mai noi unŭ esemplu, cum sciu organele unguresci sĕ esecuteze legea despre Kisdedov-urĭ? Spune adecă numita fóiă, că în comuna Usztye din comit. Arva, poporulŭ n'a voitŭ sĕ lase conscrierea băețilorŭ obligațĭ a cerceta kisdedov-ulŭ

FOELETONULU „GAZ TRANS.“

ESCURSIUNĬ
pe munții Țĕrei Bârsei și ai Făgărașului

de

Ioanŭ Turcu.

I. *Bucecĭulŭ cu vêrfulŭ „LA OMU“. înălțime de 2508 metri. Munțĭ stâncoșĭ.*

(Urmare).

In véra anului 1885 mĕ aflam cu familia în comuna mea natală Zĕrneștĭ, ce este situată lângă Bârsa, la pólele *„Petrei Craiului“*, spre Ostŭ.

Aci mĕ întâlnii cu mai mulțĭ cunoscuțĭ și amicĭ, partea cea mai mare profesorĭ și funcționarĭ, carĭ veniseră peste feriile de véră la Zĕrneștĭ. Comuna Zĕrneștĭ este unŭ locŭ de recreațiă tare binefăcĕtorŭ și plăcutŭ, are apa și aerulŭ celŭ mai curatŭ și bunŭ. De totŭ romantică este apoi posiția comunei în a căreia nemijlocită apropiere, pe „Pétra Craiului“, se află dese și prea frumóse pădurĭ marĭ de bradŭ. Desfătătóre suntŭ și isvórele cele fórte recĭ și bogate ale rîului Zĕrneștilorŭ, carĭ în apropierea comunei, cu deosebire în loculŭ numitŭ la *„Fântânile Domnilorŭ“*, esŭ de odată clocotindŭ, în mare abundanță, tocmai jos din pólele „Petrei Craiului“, astfeliu, că rîulŭ se forméză de-odată, vĕḑêndŭ cu ochii, acolo nemijlocitŭ, unde esŭ bogatele isvóre din „Peatra“.

Cu vre o câțĭ-va din amicii și cunoscuții amintițĭ mai susŭ, între carĭ se afla și *Petru Fara*, conducĕtorulŭ cărții funduare dela tribunalulŭ r. u. din Brașovŭ, ne-amŭ vorbitŭ sĕ eșimŭ în una din ḑile pe Bucecĭu, susŭ la „Omŭ“.

După ce amŭ mai câștigatŭ pentru societatea nóstră încă și vre-o câțĭva tinerĭ studențĭ, în 21 Augustŭ 1885, provĕḑuțĭ cu cele de lipsă pentru o escursiune de două ḑile, fiindŭ cu toții vre-o 8 persóne, amŭ plecatŭ pe la 7 óre diminéța din Zĕrneștĭ pe trăsurĭ până la Branŭ. Ajungêndŭ acĭ, îndată amŭ dispusŭ de ni-s'au adusŭ caii, ce-i tocmiserămŭ deja pentru acéstă escursiune, și luândŭ cu noi și doi conducĕtorĭ brănenĭ, pe la 11 óre a. m. amŭ încălecatŭ și amŭ plecatŭ prin comuna Șimonŭ. De aicĭ apoi înaintândŭ pe plaiulŭ lui „L'Omŭ“ și totŭ pe dramulŭ ce duce la vama ungară din „Guțanulŭ“, amŭ ajunsŭ aci pe la 4 óre după prânḑŭ.

Până la capĕtulŭ de din susŭ alŭ comunei Șimonŭ poțĭ merge și cu trăsura fără de nicĭ o greutate. De aci apoi mai departe poțĭ merge totŭ călare fără de a-te espune la nicĭ unŭ neajunsŭ. Pe plaiulŭ lui „L'Omŭ“ în susŭ și până la vama ungară din Guțenu, poțĭ însĕ merge și cu carŭ țĕrănescŭ mai lungitŭ, și cu deosebire cu carŭ cu boi; acésta însĕ numai cu mare grijă, căcĭ altfeliu fórte ușorŭ ți-se póte întêmpla vre-o nenorocire.

Aicĭ la Guțanulŭ amŭ odihnitŭ puținŭ.

De-asupra, dela vama din Guțanulŭ la stânga pe cósta cea forte repede și stâncósă a muntelui, se întinde *„Poiana Țapului“*, unŭ locŭ, pe unde mergêndŭ pe josŭ încă póte eși omulŭ la muche, ba pe lângă mai mare băgare de sémă potŭ eși chiar și cai de munte mai bunĭ și deprinșĭ cu atarĭ locurĭ, dér fără de a fi cineva călare pe ei, povară mai puțină însĕ potŭ duce.

Noi nu amŭ eșitŭ pe „Poiana Țapului“, ci dela vama din Guțanulŭ amŭ apucatŭ hațașulŭ, ce duce pe lângă muntele *„Grcotișulŭ“*, la vama română dela Strungă, la capĕtulŭ vesticŭ alŭ Bucecĭului.

Nu înaintaserămŭ dela Guțanulŭ nicĭ cale de unŭ pătrarŭ de óră și étă că ne întêlnimŭ cu o caravană de Brănenĭ, carĭ aduceau pe cai mălaiu (cucuruzŭ) din România. Intrebându-i, că de unde vinŭ, ei ne istorisiră următórele:

„Etă așa este viéța nóstră, trebue sĕ ne aducemŭ mălaiu din România, căcĭ la noi nu se face, și apoi acolo este mai ieftinŭ, ca la Brașovŭ.

„Și acuma amŭ fostŭ după mălaiu, déră amŭ pățitŭ de astă-dată grozavŭ. Dincolo, pe partea României, unde cugetamŭ, că amŭ scăpatŭ de nĕcazŭ, étă că mai către marginea de din susŭ a pădurei ne esŭ înainte trei hoțĭ, schimbațĭ în haine și smolițĭ pe fața, carĭ în-